

- самоств. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2002. — 135 с.
6. Савченко А.Г., Кульбачний С.В. Методичні матеріали щодо виконання лабораторної роботи з дисципліни "Макроекономічна політика". — К.: КНЕУ, 2004. — 29 с.
  7. Шустіков А.А. Фінансова статистика.: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2002. — 290 с.
  8. Юрчишин В.В. Фінансове програмування у моделі і прогноз і української економіки: Основи фінансового програмування: Навч. посібник. — К.: Вид-во УАДУ, 1997. — 57 с.
  9. Jacques J. Polak The IMF Monetary Model: A Hardy Perennial/ Finance & Development / December 1997, pp. 16-19.]
  10. Financial policy and programming / [E. Detragiache, A. Mourmouras, L. Tan] — IMF institute, 2008. — 306с.

УДК 330.322

Ядуха С.Й.

Інвестиційно-екологічна стратегія як інноваційний продукт регіональної економіки

Визначено сутність інвестиційно-екологічної стратегії розвитку регіону, її принципи, запропоновано матрицю вибору стратегії залежно від співвідношення рівнів інвестиційного та інноваційного потенціалів.

In this article determined the meanings of innovation-ecology strategy and its principles, has been proposed the matrix of choices strategy depending on correlation of investment and innovation potential levels.

Ключові слова: *стратегія, регіональна економіка, матриця вибору, інновація.*

Вступ. За сучасних умов стале економічне зростання окремих регіонів значною мірою обумовлюється наявністю потужного інноваційного потенціалу. Загальносвітові тенденції такі, що все більше число країн, прагнучи зміцнити свою конкурентоспроможність, поступово переходить до розвитку на основі

інноваційної діяльності. Активізація інноваційного фактора створює передумови для життєво важливого переходу вітчизняної економіки від факторної стадії конкурентного розвитку до інноваційної стадії. Ця стратегія цілком виправдана, оскільки розвиток тільки на основі інвестицій характеризується капітальними вкладеннями в просте відтворення окремих галузей. Система інноваційних механізмів створює умови для інтенсивного протікання інноваційних процесів на рівні господарюючих суб'єктів. Недосконалість інноваційної інфраструктури стримує конкурентоспроможний розвиток регіонів і реалізацію національних і регіональних інноваційних стратегій. Система державної інвестиційної політики повинна відповідати інноваційним потребам економічних суб'єктів і стимулювати їх інтерес до розвитку еколого орієнтованого бізнесу.

Зазначене зумовлює актуальність дослідження питань управління інноваційно-інвестиційною діяльністю регіонів України в екологічній сфері на основі використання сучасних механізмів підвищення її ефективності.

Мета статті дослідити взаємозв'язок між інноваційною діяльністю та стратегічним управлінням інвестиційно-екологічної діяльності, розробити матрицю вибору стратегії розвитку регіону залежно від співвідношення рівнів інвестиційного та інноваційного потенціалів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності розглянуто в працях вітчизняних вчених, таких як Є.І.Бойко [1], В.Б.Войцехівський [1], Я.В.Грига [1] В.В.Куштим [2], Ю.В.Орловська [3], В.И.Покотилова [4], Л.В.Сапун [5], Л.В.Хомич [7], А.Е.Халилов [6]. В цих роботах розглядаються питання ефективного управління інноваційними процесами, формування інноваційних систем, стратегічного управління інвестиціями в регіональний розвиток. Однак, незважаючи на значний внесок вчених у розробку зазначених проблем, потребують подальшого дослідження та практичного застосування питання розробки стратегій інноваційного розвитку економічних систем з урахуванням

необхідності інвестиційного забезпечення на основі аналізу сучасних економічних умов.

Викладення основного матеріалу. На всіх етапах процесу стратегічного управління однією з основних виступає інноваційна складова. Вплив нових технологій виявляється настільки всеосяжним і наростаючим, що виникає необхідність дослідження взаємозв'язку між інноваційною діяльністю і стратегічним управлінням.

Стратегічне управління являє собою процес, що визначає послідовність дій організації з розробки та реалізації стратегії. Головна задача будь-якої стратегії – досягнення конкурентних переваг і необхідної рентабельності виробничо-господарської діяльності. Вирішення цієї задачі бачиться у визначенні умов, що визначають позицію регіону на конкретному ринку.

Потенціал інноваційної складової економіки України на сьогоднішній день за різними оцінками знаходиться на рівні 1% (для порівняння в розвинених країнах – понад 50%), у той час як спочатку 90-х років країна мала одне з кращих стартових умов для інноваційного розвитку не тільки серед республік СРСР, а й країн Східної Європи. Стан інноваційної діяльності в Україні більшість експертів-науковців визначають як кризовий і такий, що не відповідає сучасному рівню інноваційних процесів у країнах, для яких інноваційний розвиток є пріоритетним завданням економічної стратегії. Так, останні офіційні статистичні дані свідчать про поступове зниження інноваційної активності підприємств у такій важливій галузі національної економіки як промисловість.

За даними Глобального інноваційного рейтингу, складеного агентством Bloomberg, Україна займає 54 місце серед країн ЄС за рівнем інноваційного розвитку проти 51 у 2010 р. Найсильнішими сторонами України, з погляду інноваційної діяльності, визначаються: охоплення населення вищою освітою (6 місце в світі), патентна активність (17 місце), інтенсивність НДДКР (39 місце), технологічні можливості промисловості (34 місце). Єдине, що заважає нашій

державі піднятися вище в цьому рейтингу, – підсумкова низька ефективність економіки (69 місце) (табл.1).

Таблиця 1

Складові інноваційного індексу України за період 2009-2012 рр.[8]

Категорія	2009-2010		2010-2011		2011-2012	
	Рейтинг з 133 країн	Бал (1- 7)	Рейтинг з 139 країн	Бал (1- 7)	Рейтинг з 142 країн	Бал (1-7)
Інновації	62	3,21	63	3,11	74	3,11
Інноваційна спроможність	32	3,7	37	3,5	42	3,4
Якість науково-дослідних інститутів	56	3,9	68	3,6	72	3,6
Продовження таблиці 1						
Видатки компаній на дослідження і розробки (ДіР)	68	3,0	69	3,0	75	3,0
Взаємозв'язки університетів з промисловістю у сфері ДіР	64	3,5	72	3,5	70	3,6
Державні закупівлі новітніх технологій і продукції	85	3,3	112	3,1	112	3,1
Наявність учених та інженерів	50	4,4	53	4,3	51	4,3

Узагальнивши позитивні і негативні сторони національної інноваційної політики України за останні роки, можна представити їх у вигляді SWOT-аналізу (табл. 2).

На сьогоднішній день можна виділити два види факторів, що перешкоджають розвитку інноваційної діяльності в країні:

- економічні фактори, які створюють великі труднощі і характеризуються відсутністю власних коштів, високими кредитними ставками, недостатньою фінансовою підтримкою з боку держави, високим економічним ризиком і тривалими термінами окупності нововведень;

- виробничі фактори, що включають низький інноваційний потенціал підприємств, слабку інформованість про нові технології та ринки збуту, відсутність можливостей кооперування з іншими підприємствами та науковими організаціями.

Таблиця 2

SWOT- аналіз інноваційного середовища України

Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>- якісні трудові ресурси, наявність висококваліфікованої конкурентоспроможної робочої сили;</p> <p>- значний науково-освітний потенціал, високий рівень вищої освіти, значна кількість науково-дослідних інститутів;</p> <p>- становлення інфраструктури інноваційної діяльності (технопарків, бізнес-інкубаторів, та інших елементів інноваційної інфраструктури);</p> <p>- розповсюдження інформаційних технологій;</p> <p>- підготовка, розгляд, прийняття законів та інших законодавчих актів, що регулюють інноваційну діяльність (особливо в галузі захисту прав інтелектуальної власності).</p>	<p>- низький попит на інновації в промисловості (низька доля інтелектуальної ренти в продукції);</p> <p>- відсутність спеціалізованих позабюджетних засобів, спрямованих на підтримку інноваційної діяльності;</p> <p>- обмежена кількість джерел інвестиційних ресурсів для фінансування інноваційної діяльності на конкурсній основі;</p> <p>- низька якість бізнес-середовища, адміністративні та фінансові бар'єри для малого бізнесу, в тому числі і інноваційного;</p> <p>- протиріччя нормативних актів та законів, в яких недостатньо представлені кількісні показники інноваційного розвитку та засоби його активізації.</p>
Можливості	Загрози
<p>- розвиток інноваційних підприємств в секторі малого та середнього бізнесу як на території України, так і спільно з</p>	<p>- втрата промислової конкурентоспроможності та спад обсягів виробництва;</p>

<p>іншими країнами СНД; - економічний розвиток та економічна стабільність в країні; - розширення ЄС сприятимуть передачі частини виробничих потужностей в Україну.</p>	<p>- відсутність політичного консенсусу відносно питань модернізації та інноваційного розвитку, що створює нестабільні умови для інноваційної діяльності; - збереження в народному господарстві ресурсномістких галузей та консервація технологічної відсталості.</p>
--	--

При розробці державної інноваційної політики формування інноваційного середовища необхідно зосередити зусилля на зміцненні сильних сторін держави, пов'язаних з перевагами України, та мінімізацію слабких сторін, врахувати можливості і одночасно попереджати загрози зменшення активності інноваційної діяльності. Виявлення зазначених характеристик (сильні сторони, слабкі сторони, можливості і загрози) надають важливий аналітичний матеріал визначення цілей державної інноваційної політики.

Дослідження регіональної інвестиційно-екологічної діяльності спрямоване на формування стратегії розвитку регіону, що є потужним інструментом для успішного розвитку місцевої економіки і особливо доцільним для регіонів, які мають високий інноваційний потенціал.

Стратегію інвестиційно-екологічного розвитку регіону можна визначити як дострокову реалізацію інновацій, цілей, напрямків, завдань і шляхів її досягнення, а також механізму урахування інтересів регіонів, впливу на інвестиційну діяльність, спрямовану на забезпечення конкурентних переваг як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

В основу стратегії інвестиційно-екологічного розвитку регіонів вбачаємо доцільним закладати принципи: соціальної орієнтованості; системності та комплексності; поетапного розвитку; врахування інтересів та взаємодії з іншими стратегіями розвитку регіону.

Для вибору стратегії інвестиційно-екологічного розвитку регіону пропонуємо використовувати матрицю (рис. 1), яка враховує співвідношення рівнів інвестиційного та інноваційного потенціалів регіону.

Рівень інноваційного потенціалу регіону	Високий	Стратегія вибіркового розвитку	Розвиваюча стратегія	Стратегія, що базується на безупинному впровадженню новацій
	Середній	Стратегія збору урожаю	Стратегія відновлення ресурсного потенціалу	Розвиваюча стратегія
	Низький	Інерційна стратегія	Стратегія збору урожаю	Стратегія вибіркового розвитку
		Низький	Середній	Високий
Рівень інвестиційного потенціалу регіону				

Рис. 1. Матриця вибору стратегії розвитку регіону

Інерційна стратегія передбачає збереження існуючого портфеля ресурсів як бази соціально-економічного зростання, а також використання звичних методів і форм експлуатації даних ресурсів.

Стратегія відновлення ресурсного потенціалу, що експлуатувався на попередньому етапі розвитку регіону, розрахована на збільшення потоку інвестицій в регіон та істотне нарощування адміністративних зусиль регіональної влади.

Стратегія, що базується на безупинному впровадженні новацій, передбачає:

- використання висококваліфікованої і мобільної робочої сили, прогресивних технологій;
- інфраструктуру і правову доступність великого ринку, сильних ринкових позицій у вигляді глобальних брендів;

- велику контрактну базу тощо.

Перехід до інвестиційно-екологічного стратегічного розвитку регіону вимагає реалізацію комплексних, взаємопов'язаних за багатьма критеріями перетворень. У свою чергу, розроблення регіональної стратегії розвитку надає можливість:

- визначати унікальні особливості регіону, що здатні стати основою його дострокового розвитку;
- виявити і в подальшому ефективно використовувати конкурентні переваги регіону;
- розробити узгоджений перелік заходів, спрямованих на розвиток регіону та підвищення його конкурентоспроможності;
- підвищити інвестиційну привабливість регіону.

Висновки. Зміцненню конкурентоспроможності країни сприяє створення позитивного інноваційного клімату в Україні. При оцінці інноваційного середовища потрібно оцінювати внутрішні і зовнішні чинники розвитку регіонів країни, враховуючи їх реальні можливості та загрози. Розробка інвестиційно-екологічної стратегії повинна враховувати першочергові заходи з інноваційної політики, що сприятиме формуванню національної конкурентної переваги та інтеграції нашої країни до європейського та світового простору знань.

Література

1. Бойко Є.І. Прогнозування соціально-економічного розвитку регіону: питання теорії і методології / Є.І. Бойко, В.Б.Войцехівський, Я.В.Грита та ін.. – Львів: НАН України Ін-т регіон.досліджень, 2008. – 234с.
2. Куштим В.В. Ключові тенденції інноваційного розвитку реального сектору вітчизняної економіки // Фінанси України. – 2008. – №11. – С. 117-122.
3. Орловська Ю.В. Стратегічне управління інвестиціями в регіональний розвиток / Ю.В.Орловська. – К.: Знання України, 2009. – 366с.
4. Покотилова В.І. Ефективність управління інноваційними процесами / В.І.Покотилова // Економіка АПК. – №2. – 2009. – С. 42-46.

2. Сапун Л.В. Проблеми формування інноваційної моделі розвитку економіки України / Л.В.Сапун // Механізм регулювання економіки. – 2008. – №1. – С.212-218.
3. Халилов А.Е. Организационная структура инновационной стратегии Украины / А.Е.Халилов // Экономика. Финансы. Право. – 2009. – №5. – С. 11-14.
4. Хомич Л.В. Стратегія регіонального розвитку і планування території / Л.В.Хомич // Стратегічні пріоритети. – 2010. – №4(5). – С.142-148.
5. The Global Competitiveness Report 2011-2012. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GCR_Report_2011-12.pdf
6. Офіціальний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>.